

Organisationer i opråb: Klima og miljø skal grundlovssikres – så fremtidige folketing tvinges til at arbejde for en grønnere fremtid

03.05.22

Af: Mads Nipper, Anders Fæste, Maria Reumert Gjerding, Sune Klinge, Mette Müller Kristensen og Birgitte Qvist-Sørensen

Børsen

Coronakrisen ser ud til at have sluppet sit tag i Europa, men én krise afløses af en anden. Krigen i Ukraine, stigende inflation og renter, der går opad, gør det måske svært at løfte blikket fra det nære, men det er netop det, som Grundlovsdag giver anledning til at gøre.

Grundloven – eller rigets forfatning – har netop fremtiden for øje. Hvad er det for et samfund, vi ønsker at efterlade til de kommende generationer, og hvilket aftryk vil vi sætte på kloden?

En Grundlov som den danske hverken kan eller bør ændres hver dag. Grundloven er fundamentet for vores retsorden og sikrer stabilitet. Den beskytter og bevarer.

Men gennem tid, årtier og generationer udvikler samfundet sig. Vores værdier udvikler sig. Vores viden, horisonter og perspektiver udvider sig. Vores omgivelser påvirkes, og vores globale ansvar øges som konsekvens heraf.

Siden Grundlovens seneste revision i 1953, har der været fart på den udvikling. Vi er trådt ind i en ny geologisk æra, som geologer kalder den Antropocæne æra. En æra kendetegnet ved, at mennesket nu har så stor påvirkning på omgivelserne, at geologer og seismografer kan aflæse civilisationens indvirkning overalt på kloden.

Et klima i balance, en rig natur og et sundt miljø er ikke længere noget, vi kan tage for givet – nu er det noget, vi aktivt skal tage vare på, forvalte med omtanke og regenerere om nødvendigt.

En grøn Grundlov

Det kalder på, at hensynet til kommende generationer, skal grundlovssikres. En Grundlov uden et ord om natur, klima, miljø og kommende generationer er ikke en tidssvarende Grundlov i det 21. århundrede. Vi foreslår derfor, at Danmark får opdateret sin Grundlov til en 'Grøn Grundlov'.

At indånde ren luft og drikke rent vand bør være rettigheder på lige linje med samfundsbærende værdier, som frie folketingsvalg, ligestilling og adgang til uddannelse. Det er livsnødvendige værdier for vores eksistens og for en fri

tilværelse, som er det endelige mål for enhver demokratisk retsstat. Det er offentlige goder, der er grundlaget for det almene vel.

At sikre fornuftig brug af vores natur og ressourcer er en fælles pligt, og en pligt for staten, på samme måde som pligten til at sikre frie demokratiske valg og velfungerende uafhængige domstole.

En Grøn Grundlov skal sikre, at miljøet, naturen og klimaet beskyttes uanset, hvilke regeringer, folketing og folkestemninger der kommer og går. På den måde skal en Grøn Grundlov begrænse den til enhver tid siddende regerings mulige fristelser til at træffe kortsigtede, ikke-grønne, ikke-bæredygtige beslutninger.

En Grøn Grundlov bliver dermed en generationskontrakt, der kan udgøre fundamentet i Danmarks grønne omstilling de kommende årtier.

Ved at skrive natur, miljø og klima ind i Grundloven vil disse værdier nemlig ikke længere ligge som en underordnet værdi, der må vige for andre samfundshensyn. Naturen, miljøet og klimaet vil få en selvstændig ret. Der vil være en pligt samfundsmæssigt til at beskytte det.

Og ved at gøre dem til selvstændige rettigheder for borgene, spændes også et sikkerhedsnet ud mellem hullerne i de enkelte love, og det sikres, at miljølovgivning ikke uden videre kan rulles tilbage. Og ikke mindst bliver det lettere at koordinere bestræbelserne på at forbedre miljøet, fordi retningen er klar og principperne cementeret.

Naturtyper lider

En rig natur er en uerstattelig værdi, og når en art uddør, frarøves de næste generationer ikke alene en æstetisk og kulturel værdi, men også ufatteligt mange goder, som naturen giver i form af bestøvning, materialer, osv. I dag er stort set samtlige naturtyper skadet, og flere tusinde arter er truede. Det tager den nuværende Grundlov ikke højde for.

Men studier viser, at en Grøn Grundlov rent faktisk gør en forskel. Lande, der har grønne grundlov er mere tilbøjelige til at have mere grøn lovgivning, og der er påvist en 15 pct. forbedring af miljøet i lande med grønne forfatninger.

Vi skal også huske, at når vi taler om natur og miljø, så er Danmark en del af noget større. Hvordan vi agerer indenfor rigets grænser, får også en effekt rundt om i verden, og særligt fattige lande påvirkes lige nu af klimaforandringer, som Danmark og andre industrielle lande har været med til at skabe.

Danmark bør derfor gøre det samme, som de fleste lande har gjort, og indføre en grøn bestemmelse i vores forfatning. Tyskland har det. Sverige har det. Norge har det. Og sidste år fik Italien det. Omkring 150 lande har grønne forfatninger.

Tiden er inde til at følge op og sikre danskerne en række få, men afgørende grundrettigheder med en Grøn Grundlov.